

#RESTORENATURE

NARIADENIE O OBNOVE PRÍRODY

Bratislava
20. november 2024

**Living
Rivers**

Globálny biodiverzitný rámec (GBF) Post 2020

Cieľ 1: Znížiť stratu oblastí s vysokým významom pre biodiverzitu, vrátane ekosystémov s vysokou ekologickou integritou takmer na nulu;

Cieľ 2: **Obnova aspoň 30% degradovaných ekosystémov;**

Cieľ 3: **Ochrana 30% suchozemských a vnútrozemských vodných, morských a pobrežných území;**

Cieľ 5: Zabezpečiť, aby sa používanie, zber a obchod divožijúcich druhov stali udržateľným, bezpečným a legálnym;

Cieľ 6: Znížiť aspoň o 50% introdukciiu a usídlenie iných známych alebo potenciálnych invázných nepôvodných druhov;

Cieľ 7: Zredukovať o 50% prebytok živín a celkové riziko, ktoré predstavujú pesticídy a vysoko nebezpečné pesticídy;

Cieľ 10: **Poľnohospodárske, akvakultúrne, rybárske a lesnícky obhospodarované územia budú obhospodarované udržateľne,** vrátane značného navýšenia agroekologických prístupov;

Cieľ 11: **Explicitne spomenutie zdravia pôdy a opel'ovačov;**

Cieľ 14: **Plná integrácia biodiverzity do politik a do sektorov;** vrátane verejných a súkromných aktivít, fiškálnych a finančných tokov v rámci rámca;

Cieľ 15: Zabezpečiť od veľkých a nadnárodných spoločností a finančných inštitúcií, aby monitorovali, hodnotili a transparentne zverejňovali svoje riziká, závislosti a vplyvy na biodiverzitu ;

Cieľ 18: **Eliminovať, zrušiť alebo zreformovať dotácie, ktoré poškodzujú biodiverzitu najmenej o 500 mld. USD ročne** a zároveň zvyšovať pozitívne stimuly

na ochranu biodiverzity a jej udržateľné využívanie;

Montreal, Canada, 7-19 December 2022

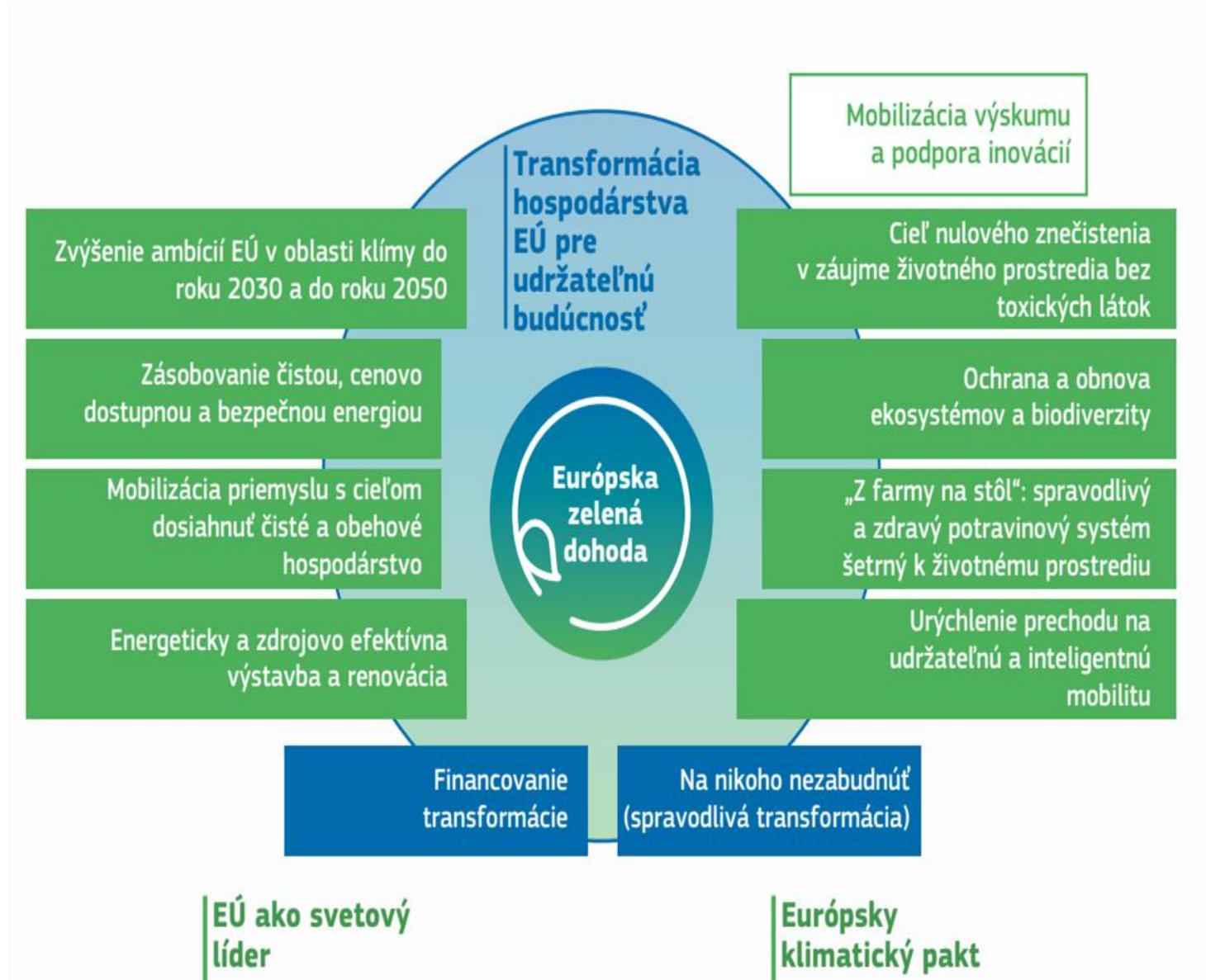
Európska zelená dohoda

- Predstavená 11. decembra 2019

Súčasťou napríklad:

- Európsky klimatický predpis
- Európsky klimatický pakt
- Navrhovaný klimatický cieľ EÚ do roku 2030
- Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy
- Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo
- Európska priemyselná stratégia
- Renovačná vlna pre klimatickú neutralitu a obnovu (Renovation wave)
- Stratégia „Z farmy na stôl“
- **Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030**
- Stratégia lesného hospodárstva EÚ do roku 2030
- Stratégia pre chemické látky v záujme udržateľnosti
- Udržateľné financovanie
- Klimatické aktivity EIB
- a iné

Stratégia EÚ pre oblasť biodiverzity do roku 2030

- EÚ lídrom nielen v oblasti zmeny klímy, **ale aj v ochrane biodiverzity**
- Európska zelená dohoda (EZD) – tvorí ju viacero nových nadnárodných stratégií s vplyvom na aktuálnu legislatívu a postupy
- nová EÚ stratégia pre biodiverzitu do roku 2030 (schválená v máji 2020), podmnožinou je viacero právnych predpisov záäzných pre ČŠ
- Holistická, praktická, moderná, v 4 pilieroch zameraná na najdôležitejšie oblasti:
 - **Ochrana prírody**
 - **Obnova prírody**
 - **Transformačná zmena**
 - **EÚ na ceste k ambicióznej globálnej agende biodiverzity**

22. júna 2022 – Návrh nariadenia o obnove prírody (Európska komisia)

27. februára 2024 – schválenie EP

17. júna 2024 – schválenie Radou ministrov pre životné prostredie EÚ

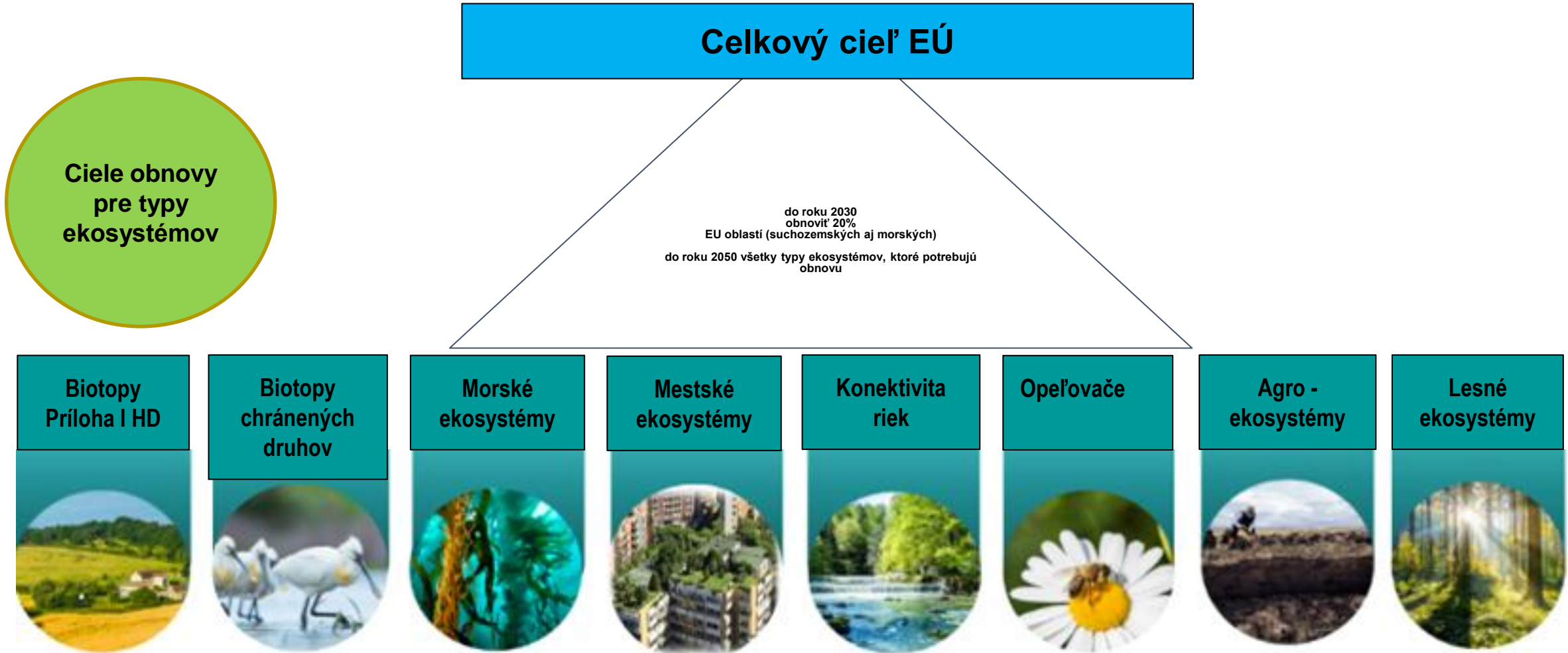
29. júla 2024 – zverejnenie v Official Journal

18. august 2024 - vstup Nariadenia o obnove prírody do platnosti

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1991 z 24. júna 2024 o obnove prírody a o zmene nariadenia (EÚ) 2022/869 (Text s významom pre EHP)

Nariadenie o obnove prírody

Nariadenie o obnove prírody - štruktúra

články 1- 3	Všeobecné ciele, územný rozsah a definície	<ul style="list-style-type: none">• obnova ekosystémov, zmierňovanie dôsledkov zmeny klímy a adaptácia, potravinová bezpečnosť, plnenie medzinárodných záväzkov• ciele EÚ na roky 2030 a 2050• obnova ako proces aktívnej alebo pasívnej podpory obnovy ekosystémov
články 4 - 13	Ciele pre obnovu a záväzky	<ul style="list-style-type: none">• 9 ekosystémov, 1 funkčná skupina druhov (opeľovače) a záväzok vysadiť tri miliardy stromov• články 4-5 vychádzajú z existujúcich právnych predpisov (prílohy BHD)• základná analýza
články 14 - 19	Národné plány obnovy prírody	<ul style="list-style-type: none">• implementačný rámec: príprava, obsah, hodnotenie, preskúmanie a koordinácia• synergie politik, zapojenie zainteresovaných strán, financovanie
články 20 - 21	Monitoring a reporting	<ul style="list-style-type: none">• stav biotopu a trendy indikátorov• verejne dostupné dáta z monitoringu• usmernenie EK, správy o pokroku
články 22 – 28	Delegované akty, procedurálne a záverečné ustanovenia	<ul style="list-style-type: none">• delegované akty,• preskúmanie uplatňovania nariadenia• dočasné pozastavenie – vykonávací akt EK
Prílohy I. -VII		<ul style="list-style-type: none">• suchozemské, pobrežné a sladkovodné ekosystémy – typy biotopov a skupiny typov biotopov (I.)• zoznam ukazovateľov biodiverzity pre poľnohospodárske ekosystémy (IV.)• index bežných druhov vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde (V.)• zoznam ukazovateľov biodiverzity pre lesné ekosystémy (VI.)• zoznam príkladov opatrení na obnovu rašelinísk (VII.)

Obnova biotopov - čl. 4 - 5

I. Opatrenia na obnovu:

pre biotopy v prílohách I a II

- zlepšiť stav (opatrenia na obnovu) najmenej 30 % do roku 2030, 60 % do roku 2040, 90 % do roku 2050 oblastí;
- stav by mal byť známy na 90 % do roku 2040, všetky do roku 2050; mala by byť kvantifikovaná v NPR
- do roku 2030: uprednostniť oblasti v lokalitách sústavy Natura 2000

pre biotopy druhov

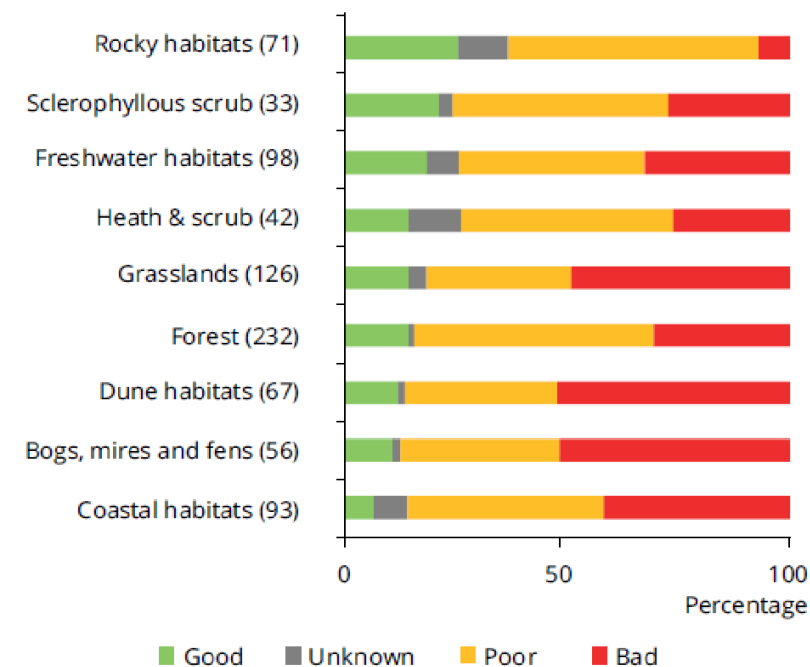
- zlepšiť kvalitu a kvantitu, obnoviť a zlepšiť konektivitu

II. Cieľom opatrení pre obnovu je zabezpečiť:

- neustále zlepšovanie v oblastiach definovaných na obnovu
- Nezhoršovanie (s výnimkami) stavu typov biotopov v prílohách I a II

III. Výsledky obnovy

- 90 % plochy biotopu v dobrom stave + priaznivá referenčná plocha s rastúcim trend smerom k dostatočnej kvalite a kvantite biotopov druhov

Conservation status per habitat group at the EU level, EEA (2020) State of nature in the EU, Results from reporting under the nature directives 2013-2018. EEA Report No.10//2020.

Obnova mestských ekosystémov - čl. 8

Do konca roku 2030: žiadna čistá strata celkovej národnej úrovne mestskej zelene a koruny stromov v oblastiach mestských ekosystémov v porovnaní s rokom 2024

- výnimka z národného cieľa pre mestské ekosystémy s viac ako 45 % zelenej plochy a viac ako 10 % pokrytím korunami stromov

Po roku 2030: rastúci trend:

- mestský zelený priestor na národnej úrovni;
- porast koruny mestských stromov v každej oblasti mestského ekosystému

...opatrenia každých 6 rokov, kým sa nedosiahnu uspokojivé úrovne

Obnova prirodzeného prepojenia riek - čl. 9

Cieľ EÚ – do roku 2030 obnoviť aspoň 25 000 km voľne tečúcich riek v EÚ

- **Na národnej úrovni majú ČŠ povinnosť**
 - Vypracovať zoznam umelých prekážok prepojenia povrchových vôd s prihliadnutím na socio-ekonomické funkcie bariér
 - Odstrániť umelé, predovšetkým zastarané bariéry, ktoré bránia konektivite povrchových vôd , prioritne tie, ktoré už neslúžia na výrobu elektrickej energie, zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, protipovodňové opatrenia
 - Zachovať prirodzenú prepojenosť riek a prirodzené funkcie súvisiacich záplavových oblastí

Obnova populácií opeľovačov - čl. 10

- Zlepšiť rozmanitosť opeľovačov a zvrátiť úbytok populácií opeľovačov do roku 2030;
- Následne dosiahnuť rastúci trend (meraný aspoň každých šesť rokov) pre populácie opeľovačov (až do uspokojujúcich úrovní),
- metodika monitorovania – EK stanoví do 19. 8. 2025 (delegovaný akt) k meraniu početnosti, rozmanitosti, posudzovaniu trendov a účinnosti opatrení.

Obnova poľnohospodárskych ekosystémov - čl. 11

- Okrem oblastí podľa čl. 4 zaviesť opatrenia na obnovu potrebné na **zvýšenie biodiverzity poľnohospodárskych ekosystémov**
- opatrenia zamerané na **dosiahnutie rastúceho trendu v 2 z 3 ukazovateľov** merané v 6-ročných obdobiach od roku 2024):
 - ✓ index motýľov na lúkach
 - ✓ zásoba organického uhlíka v minerálnych pôdach ornej pôdy;
 - ✓ podiel poľnohospodárskej pôdy s krajinnými prvkami s vysokou biodiverzitou;
- Špecifický cieľ: **zvýšiť spoločný index vtáctva na poľnohospodárskej pôde do roku 2030, 2040, 2050**
 - ciele sú naviazané na **národný index bežných druhov vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde** osobitne pre skupinu ČŠ s historicky viac zredukovanými populáciami vtáctva žijúceho na poľnohospodárskej pôde (napr. CZ, DE, IT ...) a pre skupinu ČŠ s menej zredukovaným populáciami (napr. SK, BE, RO, SE, SI, PL , HR) – v zmysle Prilohy V
- Opatrenia na **obnovu organickej pôdy v poľnohospodárstve**, ktorá tvorí odvodnené **rašeliniská** (30% -2030, 40% - 2040, 50% - 2050) - Príspevok k zníženiu čistých emisií skleníkových plynov + zvýšenie biodiverzity

Obnova lesných ekosystémov - čl. 12

Okrem článku 4 zaviesť opatrenia na obnovu potrebné na zvýšenie biodiverzity lesov

Dosiahnuť rastúci trend (kým sa nedosiahnu uspokojivé úrovne; merané v 6-ročných obdobiach od roku 2024):

- **Index bežného lesného vtáctva a najmenej 6 zo 7 ukazovateľov:**

stojace mŕtve drevo, ležiace mŕtve drevo, podiel lesa s nerovnomernou vekovou štruktúrou, lesná konektivita, zásoby organického uhlíka, podiel lesov, v ktorých dominujú pôvodné druhy drevín, diverzita drevín.

Výnimka možná v prípade:

- vyššia moc veľkého rozsahu (vrátane lesného požiaru);
- nevyhnutné premeny biotopov priamo spôsobené zmenou klímy.

Pri implementácii uvedených obnovných opatrení sa členské štáty musia snažiť prispieť k záväzku (BDS2030, Stratégia lesov) vysadiť do roku 2030 na úrovni EÚ najmenej 3 miliardy ďalších stromov – pri plnom rešpektovaní ekologických princípov (druhová a veková štruktúrna diverzita, priorita pôvodných druhov, udržateľnosť, zvyšovanie ekologickej prepojenosti a mestský zelený priestor).

Národné plány obnovy prírody - čl. 14 - 19

Príprava:

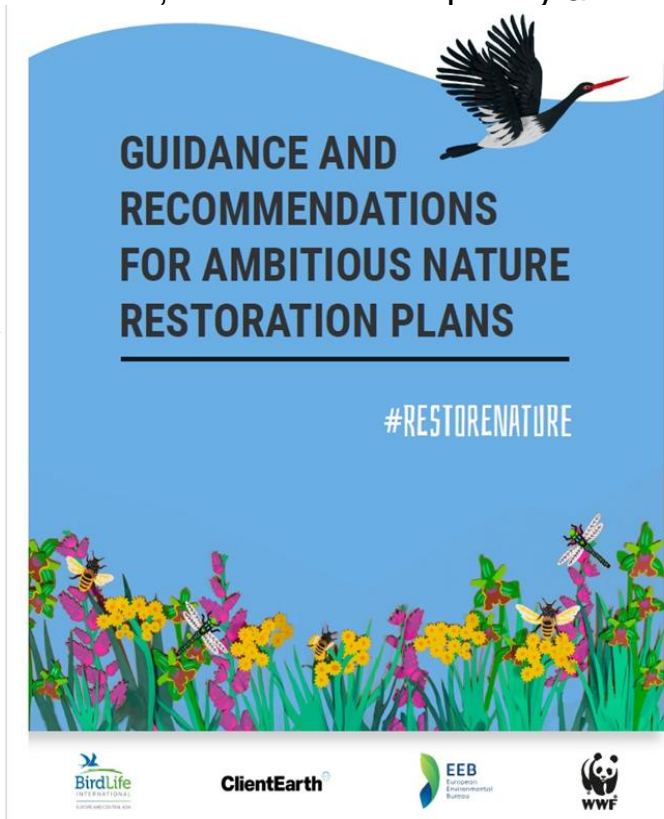
- ❖ prípravny monitoring a výskum
- ❖ kvantifikovať a zmapovať oblasti (typy biotopov, mestské, poľnohospodárske, lesné), ktoré potrebujú obnovu
- ❖ proces a hodnotenie, usmerňujúci rámec pripravený do roku 2030 pre opel'ovače, poľnohospodárske oblasti, mestské zelené plochy a mestské koruny stromov
- ❖ identifikovať synergie s klimatickými zmenami a inými plánmi a stratégiami

Obsah:

- ❖ kvantifikovať a popísať oblasti obnovy a opatrenia
- ❖ odôvodnenia, zvolené ukazovatele, inventarizácia prekážok, dĺžka obnovených voľne tečúcich riek
- ❖ monitorovanie, hodnotenie účinnosti opatrení
- ❖ opatrenia proti zhoršeniu stavu a načasovanie implementácie
- ❖ financovanie; verejný proces a potreby zainteresovaných strán
- ❖ ako boli zohľadnené pripomienky EK

Proces:

účasť verejnosti a zainteresovaných strán

Monitoring a reporting – čl. 20 a 21 a prílohy

- ČŠ vykonávajú pravidelné **monitorovanie od augusta 2024**
- ČŠ budú **každé 3 roky** (prvý krát do 30. júna 2028) elektronicky **nahlasovať EK údaje o**
plocha, na ktorú sa vzťahujú opatrenia
rozsah oblastí, kde sa významne zhoršili typy biotopov a biotopy druhov + kompenzačné opatrenia
bariéry na tokoch , ktoré sa odstránili a
príspevok k splneniu cieľa pre vysadenie 3 mld stromov
- ❖ ČŠ budú podávať **správy o implementácii NPR**, o zavádzaní opatrení na obnovu a dosiahnutých
výsledkoch **každých 6 rokov** (prvýkrát do 30. júna 2031)

Časový harmonogram implementácie

Dátum vstupu nariadenia do platnosti – 18. august 2024		
+ 3 mesiace	1. december 2024	Návrh implementačného aktu pre stanovenie jednotného formátu národných plánov obnovy prírody – EK avizovala posun na január 2025
+ 24 mesiacov	1. september 2026	Predloženie návrhov národných plánov obnovy prírody so stanovením strategických cieľov do roku 2032
+ 30 mesiacov	1. marec 2027	Posúdenie návrhov národných plánov obnovy prírody EK
+ 36 mesiacov	1. september 2027	Finálne znenie Národného plánu obnovy prírody doručený EK
jún 2032		Prvá revízia Národného plánu obnovy so stanovením strategických cieľov do roku 2042
jún 2042 a potom každých 10 rokov		Revízia národných plánov obnovy prírody

Prostriedky dostupné v rámci MFF 2021 – 2027
(identifikované EK):

- ✓ program LIFE
- ✓ Európsky fond pre námorný rybolov a akvakultúru (EMFAF)
- ✓ Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV)
- ✓ Európsky poľnohospodársky záručný fond (EPZF)
- ✓ Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR)
- ✓ Kohézny fond
- ✓ Just Transition Fund
- ✓ Horizont Európa
- ✓ TAIEX-EIR Peer to Peer (učenie sa medzi členskými štátmi)
- ✓ Nástroj technickej podpory (TSI): podpora implementácie NPR ČŠ

EK musí predložiť správu o financovaní obnovy Európskemu parlamentu a Rade EÚ 12 mesiacov po nadobudnutí účinnosti nariadenia (článok 21 ods. 7) – do 1. septembra 2025

Možnosti financovania do budúcnosti:

- Nové opatrenia na riešenie nedostatočných nástrojov pre financovanie, ako napríklad zriadenie osobitného finančného nástroja (bez toho, aby bol dotknutý budúci MFF)
- Ako súčasť prípravy ďalšieho obdobia MFF na roky 2028 – 2034, návrh EK na ďalší MFF sa očakáva v polovici roku 2025.
- V rámci nástroja technickej podpory 2025 (otvorená do 31. októbra 2024) prebehla výzva pre členské štáty, vrátane hlavného projektu technickej podpory na „podporu odolnosti voči prírodným zdrojom“, ktorý by členské štáty mohli využiť aj na získanie podpory na vypracovanie NPR.

Možnosti financovania a analýza dopadov EK

Table 6-11 Overview of annual costs and benefits as share of GDP (Eurostat, 2020) and per citizen (Eurostat, 2021)

EU MS	Benefits (million)	Costs (million)	Benefits as share of GDP	Costs as share of GDP	Benefits per citizen	Costs per citizen
AT	774	65	0,20%	0,02%	87	7
BE	631	65	0,14%	0,01%	55	6
BG	630	69	1,03%	0,11%	91	10
CY	38	7	0,18%	0,03%	42	8
CZ	361	41	0,17%	0,02%	34	4
DE	2 595	190	0,08%	0,01%	31	2
DK	3 171	176	1,01%	0,06%	543	30
EE	449	38	1,67%	0,14%	338	29
ES	7 939	1 451	0,71%	0,13%	168	31
FI	9 694	931	4,11%	0,39%	1 752	168
FR	14 618	2 060	0,63%	0,09%	217	31
GR	541	34	0,33%	0,02%	51	3
HR	622	63	1,24%	0,13%	154	16
HU	1 392	133	1,02%	0,10%	143	14
IE	1 922	134	0,52%	0,04%	384	27
IT	2 424	261	0,15%	0,02%	41	4
LT	1 081	80	2,18%	0,16%	571	42
LU	32	5	0,05%	0,01%	50	7
LV	611	54	2,07%	0,18%	323	29
MT	2	0	0,02%	0,00%	4	1
NL	1 056	53	0,13%	0,01%	60	3
PL	5 981	545	1,14%	0,10%	158	14
PT	915	149	0,46%	0,07%	89	14
RO	-	-	-	-	-	-
SE	5 881	638	1,24%	0,13%	567	61
SI	415	62	0,88%	0,12%	197	30
SK	473	98	0,51%	0,11%	87	18
TOTAL EU	64 248	7 405				
AVERAGE			0,48%	0,06%	144	17

Finančné prostriedky na implementáciu NRL: 6 - 8 miliárd EUR/rok

- Rozpočet EÚ (MFF na roky 2021 – 2027) má cieľ v oblasti biodiverzity:
 - 7,5 % rozpočtu EÚ vyčlenených na biodiverzitu v roku 2024
 - 10 % na roky 2026 a 2027
- Rozpočet EÚ (MFF 2021 – 2027):
 - viac ako 100 miliárd EUR dostupných na biodiverzitu vrátane obnovy, t. j. viac ako 14 mld EUR ročne (29 mld/rok, ak sa započíta finančné zdroje ČŠ a súkromné zdroje)

Impact assessment study to support the development of legally binding EU nature restoration targets

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/db3e5d55-310c-11ee-946a-01aa75ed71a1/language-en>

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

Katarína Butkovská

